

Projectplan 2016

Ieder jaar vindt in Groningen de Nieuwbouweurs plaats. Het is dé plek waar gemeenten, makelaars en projectontwikkelaars hun woningbouwplannen voor stad en regio presenteren. De afgelopen jaren barstte de beurs niet bepaald uit z'n voegen. Grootchalige nieuwbouw was in de crisisjaren een zeldzaamheid. De editie van november 2015 wordt anders. "Het goede gevoel is terug op de markt", aldus de organisatie op haar site. "De consument durft weer te investeren", zowel in een nieuw huis als in een stevige verbouw. Daarnaast groet de stad fors met circa tweeduizend nieuwe inwoners per jaar: een groei die de komende jaren volgens de prognoses ook zal doorzetten. Ter ondersteuning van al deze vreugd heeft de beurs zichzelf omgedoopt tot Nieuwbouw VerbouwXL, waarbij de XL staat voor het forse aanbod en 'verbouw' voor "een belangrijke nieuwe trend".

Waar we in ons Jaarprogramma voor 2015 nog spraken van een 'broos herstel' is het natuurlijk prachtig dat de (woning)markt weer aantrekt, zeker daar dit ook doorwerkt op de stadsontwikkeling in brede zin. Het is goed voor de stad, goed voor de ontwerp bureaus en goed voor de lokale economie. En dat is fijn, zeker na zes stevige crisisjaren die de hele vakgemeenschap hard hebben geraakt. Maar toch is er iets wonderlijks aan de hand. Veel plannen die nu op tafel komen, lijken verdacht veel op het aanbod van vóór de crisis. Zeker voor de reguliere ontwikkelaars en de ontwikkelende bouwers is het business as usual: middle of the road eengezinswoningen met traditionele plattegronden in – vooruit – een nieuwe duurzame jas. De projectontwikkelaar is terug, de gemeentelijke afdeling vastgoed ruikt haar kansen en de vlag kan weer uit: we gaan weer geld verdienen!

Maar hebben we dan niets geleerd van de crisisjaren? Moeten we blij zijn dat woningprijzen weer stijgen? Waar zijn ineens die bijzondere doelgroepen gebleven die we juist de ruimte wilden geven? Wat blijft er over van de mooie (tijdelijke) initiatieven die ondanks (of juist dankzij) de crisis boven kwamen drijven? Waar moeten we nu heen met het succesvolle evenemententerrein in het Ebbingekwartier, Tuin in Stad en Toentje, Groninger initiatieven die wortel schoten op stukken grond die eigenlijk bestemd waren voor woningbouw? We waren er allemaal zo trots op, want bottom up. En wat blijft er over van de ambities om 'het anders te gaan doen', en vooral beter en duurzamer?

Deze vragen – en meer – behoren tot de kern van wat GRAS in 2016 aan de orde wil stellen. We moeten namelijk niet vergeten dat de samenleving er anders uitziet dan pakweg zes tot acht jaar geleden, hoe rooskleurig de toekomst er ook weer uitziet. Zo is de vraag veranderd, stijgt het aantal eenpersoonshuishoudens en blijft de stad internationaliseren. Daarnaast blijft de stad onverminderd populair, hetgeen zich uitbetaalt in prachtige bevolkingsprognoses, de komst van diverse grote (IT-) bedrijven die profiteren van de jonge, hoogopgeleide bevolking en een sterke groei van het aantal start-ups. Daar staat tegenover dat veel traditionele partijen – zij die decennialang de stad bouwden – nog altijd in de touwen hangen. Dan gaat het vooral om de woningbouwcorporaties die onder invloed van rijksbeleid nauwelijks in staat zijn om nieuwe doelgroepen te bedienen. Niet omdat ze het niet willen, maar omdat ze het niet langer mogen. En de markt? Die pakt de bijzondere doelgroepen niet op, tenminste, niet in Groningen. Binnen deze context is het zeer de vraag of de recep-

tuur van weleer de juiste is om de kansen van nu te verzilveren.

Natuurlijk zijn er diverse lichtpuntjes. Vorig jaar noemden we al initiatieven als Grunneger Power – een nieuw lokaal energiebedrijf – en het Wijkbedrijf Selwerd dat experimenteert met nieuwe vormen van wijkvernieuwing. Daar kwamen afgelopen tijd nieuwe projecten bij als het Ebbingehofje dat met steun van de gemeente als collectief een complex met huur- en koopwoningen wil realiseren. Verder lukte het pvanb architecten om een door een corporatie noodgedwongen 'afgedankt' plan voor jongerenhuisvesting met nieuwe investeerders (waaronder Triodos Bank) alsnog van de grond te trekken. Ook presenteerde de gemeente Groningen recent een ambitieuze nieuwe Woonvisie. Naast thema's als betaalbaarheid, zorg en duurzaamheid worden daarin de bijzondere doelgroepen nadrukkelijk naar voren geschoven: de internationale kenniswerkers, jongeren en studenten, de eenpersoonshuishoudens en de groep die overal tussen valt: de nieuwe werkende klasse met te weinig inkomen voor een koophuis of commerciële huur en te veel voor een corporatiewoning – mits men daar al tussen komt, gezien de forse wachtlijsten. Verder benoemt de Woonvisie 'de actieve senior' die graag weer in de stad wil wonen en een tendens waarbij jonge gezinnen het stedelijk wonen verkiezen boven een zouteloze Vinexwijk. Bovendien onderneemt de Woonvisie stevige actie richting de 'vastgoedcowboys' die zich de afgelopen jaren – bij afwezigheid van de corporaties – vol op de studenthuisvesting hebben gestort met diverse desastreuze projecten tot gevolg: van eindeloze optoppingen tot het volbouwen van binnen-terreinen waar veel omwonenden niet vrolijk van werden.

Naast het wonen speelt er natuurlijk nog veel meer. Zo heeft de stad grote ambities rond de binnenstad die na het 'gele steentjesplan' van Mecanoo uit 1993 wel weer aan een update toe is. Daarbij gaat veel aandacht uit naar de kansen van De Diepenring en het busvrij maken van de Grote Markt. Bovendien liggen er grote plannen voor het Stationsgebied, de Zuidelijke Ringweg, duurzame energie en het verder uitbouwen van Groningen Fietsstad. Tel daar de aardbevingsproblematiek bij op, de flinke groei van het aantal inwoners, het dreigende tekort aan (sociale) huurwoningen, de ontwikkeling van het voormalige Suikerunieterrein en het nog immer renteslurpende Meerstad en we kunnen niets anders dan constateren dat de ruimtelijke portefeuille van de stad (en regio) Groningen de komende jaren bomvol zit. Het is goed te merken dat de stad, aangevoerd door een jong gemeentebestuur, daarbij weer enige visie durft te hebben. Na jaren waarin het grote verhaal en de punt op de horizon bijna verboden waren en alles maar bottom up moest, lijkt het erop dat de stad haar rol langzaam weer nieuwe inhoud geeft.

Heel vlot gaat dat niet. Wat dat betreft is de stad een olietanker die, net op koers van de bottom up, het roer niet zomaar om kan (en moet) gooien. Een nieuwe visie ligt er nooit zomaar. Bovendien is het verstandig de resultaten van zes jaar crisis en de focus op de bottom up goed te wegen en op waarde te schatten. Ze verdienen misschien juist wel een plek in die nieuwe visie. Zo voorkomen we bovendien dat we 'de tijd van de bottom up' te snel wegzetten in het museum van de ruimtelijke modegril.

Ondertussen hoort GRAS steeds vaker dat de gemeente met de verminderde positie van de corporaties misschien wel wat te machtig is geworden. Daar komt de recente 'verambtelijking' van

de Welstand – dus nu zonder onafhankelijke commissie – nog bij. Het organiseren van enige tegenkracht, of tenminste het bieden van een podium hiertoe, is zeker nu erg belangrijk, helemaal nu we liever terug lijken te grijpen op oude methoden. Durven we echt nieuwe stappen te zetten? Durven we voorbij het experiment te gaan? Gaan we inderdaad nieuwe corporaties oprichten om de niches op de woningmarkt te bedienen? Kiezen we voor alternatieve ontwikkelstrategieën? Is de gemeente bereid haar forse vastgoedportefeuille creatief in te zetten om zo nieuwe ontwikkelingen op gang te helpen en te houden? Zijn we daarbij bereid om een duurzame ontwikkeling te verkiezen voor snel financieel gewin? Hoe zorgen we dat de eigendomsverhoudingen in de stad gezond blijven en de macht niet te veel verschuift naar de genoemde vastgoedcowboys? En is de ontwerpgemeenschap in staat om zich scherper te positioneren binnen het debat over de stad? Of kiezen we toch liever voor de ‘gemaksstand’ en gaan we mee in het verhaal van NieuwbouwVerbouwXL?

Vorig jaar constateerden we al dat het de hoogste tijd was om tot actie over te gaan. Daar komt voor 2016 geen verandering in. Sterker, het moet misschien nóg wel concreter, brutaler en directer. GRAS wil de stad daarbij een spiegel voor houden en noodza-

kelijke tegenkracht organiseren, niet om te zieken of te frustreren maar om de plannen voor de stad beter te maken. Daarnaast blijft het van belang te agenderen en te inspireren. Want goede voorbeelden, zeker van mensen en instellingen die de eerste stappen reeds gezet hebben, houden hun waarde. Naast de bovengenoemde thema's en onderwerpen agenderen we daarbij ook een aantal ‘zachte’ thema's waaronder het belang van groen in de stad en het thema gezonde verstedelijking. Dat doen we aan de hand van een divers jaarprogramma, bestaande uit vaste waarden, aangevuld met een aantal nieuwe projectvormen. Daarbij kiezen we niet voor één dragend thema. We willen juist zo veel mogelijk onderwerpen raken. Zo doen we recht aan de GRAS-doelstelling en de diverse opgaven waar de stad voor staat. Om de impact te vergroten kiezen we daarbij wel voor projecten die thematisch in elkaar haken. Zo bevat dit jaarprogramma diverse ‘projectenkoppels’. Ook zetten we in op strategische samenwerkingen en haken we met onze activiteiten bewust aan op andere grote evenementen die voor 2016 op stapel staan. Dit zorgt niet alleen voor extra samenhang, ook biedt het extra kansen voor verdieping en een breder publieksbereik. En dat is precies waar GRAS vanuit haar doelstelling voor staat.

1. BOUMALEZING

Met de Boumalezing, vernoemd naar de Groninger architect Siebe Jan Bouma (1899 – 1959), trapt GRAS traditioneel het jaar af. De lezing betreft een vakinhoudelijk geïnteresseerd publiek bij actuele thema's op het vlak van architectuur, stedenbouw, infrastructuur, landschap en stedelijke samenleving. Agenderen en inspireren zijn de hoofddoelen. Zo zet de lezing aan tot een (intellectuele) verdieping van het debat over de ruimtelijke ontwikkeling van Groningen, stad en regio. De lezing wordt altijd speciaal voor de gelegenheid uitgesproken. Geen bekend materiaal uit de oude doos dus, maar unieke voordrachten. De sprekers zijn vooraanstaande denkers en/of personen met een rijke ervaring in de (stedelijke) praktijk die vanuit een oorspronkelijke visie op de stad een bijdrage kunnen leveren aan het debat. Daarmee onderscheidt de Boumalezing zich duidelijk van de GRAS- Kennisboo(s)t, die meer een podium biedt voor de ‘nieuwe generatie’.

De laatste jaren experimenteerde GRAS regelmatig met de opzet van de Boumalezing. We flirtten met andere projectvormen. In 2015 stapten we daar bewust vanaf. In een tijd waarin alles snel en vlot moet, hadden we weer behoefte aan een stevige vakinhoudelijke lezing: lekker lang, met ouderwetse papieren uitnodigingen en op een inspirerende locatie die niet onderdoet voor een klassieke collegezaal. In 2016 krijgt dit een vervolg. Daarmee doen we recht aan de Boumalezing die in 2016 ook nog eens haar vijftiende editie beleeft. Bovendien zorgen we zo dat het format niet nodeloos concurreert met andere projectvormen in dit programma.

De vijftiende verjaardag van de Boumalezing willen we vieren met een verhaal van arts-onderzoeker Machteld Huber. Zij presenteerde in 2011 een nieuwe definitie van gezondheid die afstapt van een focus op ziekte en veel meer uitgaat van dat wat patiënten – ondanks hun ziekte – nog wél kunnen. Vooral sinds het verschijnen van haar proefschrift *Towards a new, dynamic concept of Health* in 2014 staat haar definitie vol in de belangstelling. Ook vindt het langzaam ingang binnen de wereld van het ontwerp. Dat is niet voor niets, want Hubers benadering van gezondheid kent diverse ruimtelijke aanknopingspunten. Deze kunnen binnen de groeiende ambities rond *Gezonde Verstedelijking* van grote waarde zijn. Dan gaat het nadrukkelijk niet alleen om patiënten maar ook om het voorkomen van ziekte via slim ingerichte leefomgevingen die ons simpelweg helpen om langer gezond te blijven: van huis, buurt en wijk tot het niveau van stad en landschap.

Ondanks de potentiële betekenis van haar werk, is het ruimtelijk veld voor Huber nog relatief nieuw. Mede vanwege de vijftiende verjaardag van de Boumalezing willen we haar daarom uitdagen om haar lezing na afloop verder uit te (laten) werken in een essay waarin de link gelegd wordt met de opgave in de (achterstands)wijk en de buurt. Dit is namelijk de plek waarop het vlak van gezondheid vaak de meeste winst gehaald kan worden. De ambitie is haar daarbij te koppelen aan een of twee co-auteurs uit de sociaal-ruimtelijke hoek. We denken hierbij aan stadssocioloog Ivan Nio, sociaal geograaf Sabine Meier en antropoloog Leeke Reinders, aangevuld met een ‘schrijvende architect/ontwerper’.

BOUMALEZING

Doel: opening seizoen; intellectuele verdieping van het debat over stad en ruimtelijke ontwikkeling

Doelgroep: algemeen cultureel geïnteresseerd publiek; vakpubliek (architecten, stedenbouwers, landschappers, interieurarchitecten); politici, (culturele) partners in de stad en de regio; bestuurders; beleidsmakers; projectontwikkelaars; volkshuisvesters; stadssociologen; studenten en docenten relevante opleidingen aan de RUG en Hanzehogeschool Groningen

Aantal deelnemers/bezoekers:
100 - 150

Planning: 28 januari 2016

Locatie: nog te bepalen

Publiciteit: reguliere publiciteitskanalen; persoonlijke uitnodigingskaart naar beleidsbepalende personen in de stad; verspreiding van flyers; website; GRAS digitale nieuwsbrief, eventueel aangevuld met persoonlijke brieven naar stakeholders en promotie via sociale media en een persbericht naar (vak)media

Bekendmaking resultaat: verslaglegging op GRAS-website; uitgewerkt essay in e-pub vorm; presentatie essay op congres *Building the Future of Health*

Partners: Healthy Ageing Network Noord Nederland (HANNN); Thomassen à Thuessink leerstoel voor Ruimte en Gezondheid Rijksuniversiteit Groningen; GGD Groningen; Gemeente Groningen afdeling Stadsdeelcoördinatie

Met de keus voor Machteld Huber haakt GRAS na de lezing van Cor Wagenaar in 2016 opnieuw aan op een van de speerpunten van de noordelijke overheden en kennisinstellingen: Healthy Ageing. Ook beschouwen we de Boumalezing als een voorprogramma van het internationale congres Building the Future of Health dat in juni 2016 in Groningen plaats vindt. Doel is het herstel van de aloude band tussen het ontwerp en onze gezondheid. Kern is de vraag welke rol het ontwerp (en de kwaliteit) van onze leefomgeving kan spelen bij onze gezondheid en het halen van de Healthy Ageing-doelstelling: twee extra gezonde levensjaren voor iedereen. Ambitie is om het resultaat van de essayopdracht te presenteren tijdens het congres.

Wat betreft de organisatie zoekt GRAS samenwerking met de leerstoel Ruimte en Gezondheid van de Rijksuniversiteit Groningen, de gemeentelijke afdeling Stadsdeelcoördinatie, de GGD, het Healthy Ageing Network Noord-Nederland (HANNN) en de Groninger woningcorporaties. Daarmee stimuleert de Boumalezing de ontmoeting tussen verschillende disciplines, actief binnen de thema's ruimte en gezondheid. Als locatie zoekt GRAS naar een themagerichte plek. Te denken valt aan het Universitair Medisch Centrum Groningen, een oud gasthuis of de mooie oude collegezaal van de afdeling farmacie van de Rijksuniversiteit. Geïnspireerd op de thematiek van de lezing houdt GRAS de mogelijkheid open om een (grafisch) vormgever, e-designer of architect te vragen om met kleine, doch inspirerende (digitale) ingrepen een passend(e) concept en/of ambiance te creëren voor het project.

2. STAND VAN STAD

Stand van Stad is de succesvolle maandelijkse talkshow voor en over de stad Groningen. Het hart van het zondagse 'live magazine' wordt gevormd door onderwerpen die een directe link hebben met ruimtelijke ontwikkelingen, kunst, cultuur en de stedelijke creatieve industrie. Architectuur, stedenbouw en design spelen hierbij een prominente rol. Daarnaast is er aandacht voor de bredere politieke, bestuurlijke en economische context. De show legt verbanden en daagt bezoekers uit andere aspecten van de stad te ontdekken. Stand van Stad wil een breed publiek aanspreken. Behalve een plek voor informatieoverdracht stimuleert het de ontmoeting tussen verschillende (doel)groepen en thema's. De show wordt scherp en vlot gepresenteerd zonder vluchtig of oppervlakkig te worden. Zo ontstaat een gedegen talkshow waarin bezoekers zicht krijgen op alles wat er speelt in de stad.

Na 19 edities is Stand van Stad in amper 2,5 jaar tijd uitgegroeid tot een vaste waarde in het Groninger culturele veld. De show heeft impact en slaagt er steeds beter in eigen thema's te agenderen en invloed uit te oefenen op de (beleids)praktijk. Dit is mede te danken aan de hechte band van Stand van Stad met andere onderdelen uit het GRAS-programma. Ze bieden de basis voor gedegen vooronderzoek, scoops en achtergronden. Dit maakt van Stand van Stad meer en meer een scherp journalistiek magazine. Hierbij profiteren we natuurlijk ook van de (productionele) slagkracht van onze partners: het Groninger Forum, het Dagblad van het Noorden, OOG TV en het 'rebelse' stadsblog SIKKOM.

Stand van Stad wordt gemaakt door een multidisciplinaire redactie bestaande uit medewerkers van GRAS en het Groninger Forum, aangevuld met presentator Bram Douwes en twee jonge externe (beeld)redacteuren. Eens per maand wordt de redactie versterkt met vertegenwoordigers van het Dagblad, SIKKOM en de adjunct-directeur van OOG TV. De gehele productie geschiedt door GRAS en het Forum. Plaats van handeling is Zaal 2 van het (tijdelijke) pand van het Groninger Forum. De zaal biedt plaats aan 160 bezoekers en beschikt over prachtige productionele mogelijkheden. Elke aflevering wordt opgenomen en een dag na de show (in fragmenten) aangeboden op de websites van Platform GRAS en het Dagblad. Daarnaast onderzoekt GRAS de mogelijkheid om vanaf het nieuwe seizoen Stand van Stad live uit te gaan zenden op de stadse zender OOG TV. In totaal telt Stand van Stad in 2016 acht afleveringen: vier vóór de zomer en vier in het najaar.

Stand van Stad werkt volgens een flexibel format dat afhankelijk van de actualiteit wordt ingevuld. In 2016 wordt dit format aangescherpt met nieuwe rubrieken en een nieuwe side-kick. Daarin wordt meer nadruk gelegd op scoops en eigen onderzoek. De vaste items zoals de rubriek van stadsecoloog Jan Doevendans (over de stad die niet van steen is) krijgen een restyling en gaan tevens ruimte bieden voor andere (toegankelijke) expertisevelden waaronder stadsgeschiedenis en archeologie. 'Blijvers' zijn Wabbesch Wabbesch (een (on)geloofwaardig item over de stedelijke actualiteit van acteur, grafisch vormgever en filmmaker Alexander Weeber), Bram in het Veld (ontdekkingsreiziger Bram Esser ontsluit en ontmoet (onbekende) plekken, ontwikkelingen, evenementen en personen in de stad) en De Stadsredactie (voorheen Urban Leaks). Geheel nieuw is het onderdeel Logeren in Groningen waarbij de redactie een (bekende) niet-Groninger met een kritische blik uitnodigt de stad te recenseren.

Voor 2016 versterkt Platform GRAS de link met het onderdeel De Stadsredactie (voorheen Urban Leaks). Hiermee geven we uiting aan de wens Stand van Stad nog meer te positioneren als een journalistiek magazine. Daarbij willen we de show via onderdelen als Logeren in Groningen nadrukkelijker gebruiken als podium voor 'de tegenkracht'. Ook hebben we de ambitie om voor (en na) de show het

STAND VAN STAD

Doel: breed publiek informeren over ruimte, cultuur en creatieve industrie in de stad Groningen; podium voor ontmoeting; agenderen en prikkelen

Doelgroep: inwoners Groningen

Aantal deelnemers/bezoekers: per aflevering 120 – 160, aangevuld met >500 online kijkers per aflevering

Planning: Stand van Stad kent acht afleveringen: vier voor de zomervakantie (januari – april) en vier in het najaar (september – december). De show vindt doorgaans plaats op de derde of laatste zondag van de maand. De laatste editie van het jaar betreft een speciale Late Night op de vrijdagavond.

Locatie: Groninger Forum, Hereplein 73 Groningen

Publiciteit: reguliere publiciteitskanalen Groninger Forum en Platform GRAS (digitale nieuwsbrief en internetsite); vooraankondigingen in het Dagblad van het Noorden, SIKKOM en de Gezinsbode; online teasers; social media

Bekendmaking resultaat: een dag na afloop wordt Stand van Stad integraal en 'opgeknippt' aangeboden op de YouTube kanalen van Platform GRAS en het Dagblad van het Noorden. Daarnaast wordt de aflevering integraal uitgezonden via OOG TV

Partners: Stand van Stad wordt gemaakt door Platform GRAS en het Groninger Forum. Mediapartners zijn het Dagblad van het Noorden, OOG TV en SIKKOM. De redactie bestaat uit Jolijn Peters en Peter Michiel Schaap (GRAS), Herman Meijer en Martijn Rotgers (Forum), presentator Bram Douwes, Lieke van den Krommenacker (Dagblad van het Noorden), Willem Groeneveld (SIKKOM), Amanda Brouwers en Maarten Praamstra

gesprek op gang te brengen of te houden. We doen dit middels korte online filmpjes en animaties waarin we stedelijke thema's en opgaven analyseren en voor een breed publiek inzichtelijk maken. Afgelopen seizoen deden we dat bijvoorbeeld via een ontluisterend kaartbeeld rond het bezit van de groeiende groep pandjesbazen in de stad en een vlot item over gevaarlijke verkeerssituaties. In de visualisatie werkt de redactie nauw samen met het Forum Medialab en talentvolle (grafisch) ontwerpers, game designers en animatoren, al dan niet studerend aan de kunstvakopleidingen in de stad Groningen. Zo wil Stand van Stad een platform zijn voor nieuw talent, afkomstig uit het brede veld van de creatieve industrie.

3. DE STADSREDACTIE

GRAS kent een traditie van projecten die kritisch en met de nodige impact ruimtelijke opgaven aan de orde stellen. Vaak kiezen we een ludieke vorm: van een fictief plan voor de gedeeltelijke privatisering van een park tot het verspreiden van 500 witte stoeltjes in de binnenstad als reactie op het gebrek aan openbare zitgelegenheid. Binnen deze context presenteert GRAS in 2016 De Stadsredactie, ons nieuwe podium voor 'ruimtelijke onderzoeksjournalistiek'. Net als haar succesvolle voorloper Urban Leaks mikt het project op het aankaarten van misstanden, opgaven en vastgeroeste plannen en ideeën. Het checkt feiten, toetst beelden aan de werkelijkheid en draagt oplossingen aan. Dat doen we niet zeurderig, maar met een positieve grondtoon.

Ten opzichte van haar voorganger Urban Leaks onderstreept GRAS met De Stadsredactie de ambitie om sneller te werken. Dit betekent dat we ruimte creëren om, bij wijze van spreken, binnen een dag te reageren op een actualiteit of ontwikkeling. Dat kan middels een column of interview, maar ook via een actie in de openbare ruimte. We doen dit vanuit de overtuiging dat de snelheid van reageren bij sommige thema's voor extra impact kan zorgen. Hiermee willen we de positie van GRAS in het debat over de stad en regio verder versterken. Naast deze snelle 'reactiekracht' houdt De Stadsredactie bovendien ruimte voor langere (onderzoeks)trajecten waarin GRAS vooral zelf agendazettend is.

De Stadsredactie bestaat uit twee medewerkers van GRAS en twee wisselende redacteuren van buiten met een journalistieke achtergrond. Zeker ten aanzien van de langere lijnen gaat de redactie in de eerste plaats zelf op onderzoek uit. Daarnaast staan we open voor (anonieme) tips en 'lekken' over misstanden, problemen en gevoelige informatie. De Stadsredactie checkt, traceert, belt, interviewt, diept uit, spreekt en associeert. Daarbij zal veelvuldig gebruik worden gemaakt van het ontwerp als een middel om te verbeelden en alternatieven aan te dragen. Ook maakt de redactie gebruik van de vele openbare, statistische data (zoals die van het bureau O&S van de gemeente Groningen).

Op het vlak van de langere lijnen vormen De Stadsredactie en Stand van Stad een 'projectenkoppel'. Zo zal de maandelijkse talkshow regelmatig als landingsplaats dienen voor de resultaten van De Stadsredactie. De Stadsredactie is daarmee ook een van de vaste items van Stand van Stad. Daarnaast zoeken we de samenwerking met de noordelijke media. Dan gaat het met name om het rebelse en veelgelezen Stadsblog SIKKOM en de al even populaire Groninger Internetcourant (GIC). Daarmee dagen we beide media ook uit om in hun berichtgeving meer aandacht te besteden aan de ruimtelijke ontwikkeling van stad en regio. Andersom profiteert De Stadsredactie van het brede publieksbereik van zowel SIKKOM als de GIC (Groninger Internet Courant).

Wat betreft de 'snelle acties' bepaalt GRAS vooraf bewust geen thema's. We laten ons hier zoveel mogelijk leiden door de actualiteit. Over de langere lijnen kunnen we een stuk duidelijker zijn. Zo willen we in 2016 een vervolg geven aan ons onderzoek naar de 'vastgoedcowboys' dat in 2015 veel stof deed opwaaien. We doen dit mede in het licht van aangescherpt gemeentelijk beleid en de constatering dat het tot voor kort met de handhaving op z'n zachtst gezegd wel wat beter kan. Hoe staat het ervoor? En vooral: wat voor slimme uitwegen zijn er inmiddels alweer bedacht? Verder wil GRAS via De Stadsredactie zicht bieden op het forse grond- en vastgoedbezit van de gemeente en de traditionele omgang hiermee. Hoe is het mogelijk dat een afdeling Vastgoed nog veel te vaak een traditionele koers vaart? Hoe lopen deze lijnen? En wie bepaalt nu eigenlijk wat? Andere mogelijke thema's zijn de stijgende druk op het stedelijk groen, de ambities om de gehele binnenstad busvrij te maken en de positie van de stedelijke corporaties. Welke ruimte hebben ze nou echt? Zijn ze niet veel te angstig geworden? En hoe zit het met hun ambities?

Naast een item in Stand van Stad en brede aandacht in de media wordt het uiteindelijke resultaat van iedere zoektocht verrat in woord en beeld: van infographics tot een maximaal duizend woorden tellende column of essay waarin de brede resultaten worden verrat. Deze 'onderbouwings' krijgen een plek op de GRAS-website of op de sociale mediakanalen van GRAS.

DE STADSREDACTIE

Doel: (kritisch) agenderen ruimtelijke ontwikkelingen; fact-checking; aandragen alternatieve oplossingsrichtingen

Doelgroep: algemeen publiek; bestuur; politiek en vakpubliek

Aantal deelnemers/bezoekers: n.v.t.

Planning: verspreid over het jaar

Locatie: n.v.t.

Publiciteit: oproep via lokale media; persbericht; GRAS-website en digitale nieuwsbrief

Bekendmaking resultaat: online; persbericht; onderdeel van Stand van Stad

Partners: redactie Stand van Stad; Groninger Internet Courant; SIKKOM

4. GRAS KENNISBOO(S)T

De Kennisboo(s)t is de GRAS-variant op de Summer School, maar dan in de herfst. In een kleine week komen talloze kenners langs om hun verhaal over stad en landschap te delen. Dat doen we in haast huiselijke setting op de CiBoGa-boot: het kantoor en de uitvalsbasis van Platform GRAS. Hier stillen we de honger van de Groninger ontwerpwereld naar nieuwe kennis en ontstaat een interdisciplinaire grabbelton in festivalformat met input van stadsmakers, stadssociologen, architectuurhistorici, ontwerpers en ruimtelijke wetenschappers.

Het concept is simpel: GRAS vraagt 15 tot 20 sprekers om hun 'beste college' te komen geven of inzicht te bieden in recent(e) projecten of onderzoek. In een kleine week vinden gemiddeld vier lezingen per dag plaats. In tegenstelling tot de Boumalezing hoeft het niet te gaan om een speciaal voor de gelegenheid uitgesproken verhaal. Ook ligt de focus niet op eminente sprekers van naam en faam. Wel streven we naar een goede mix tussen 'oudgedienden en jong talent' waarbij we vooral een podium bieden aan nieuwe, frisse verhalen en analyses. Het aantal toehoorders per lezing is bewust klein zodat een goede dialoog kan ontstaan tussen de spreker en het publiek. In 2016 is het succesvolle concept toe aan haar vierde editie.

Bij de programmering sluit GRAS aan op actuele ruimtelijke plannen of ontwikkelingen in de stad en regio Groningen. Dan gaat het bijvoorbeeld om de forse investering in de Zuidelijke Ringweg en nieuwe strategieën voor de ontwikkeling van de binnenstad. Daarnaast houdt GRAS aandacht voor thema's die ook in 2015 op de agenda van de Kennisboo(st) stonden: de diversifiëring van het woningaanbod, het bedienen van nieuwe markten binnen het wonen, ruimtelijk kwaliteitsbeleid en thema's gerelateerd aan 'gezonde thema's als de Healthy City.

Hoewel het nog veel te vroeg is voor een definitieve line-up, denkt GRAS bijvoorbeeld aan Hanna van Dijk (over oud worden in de eigen buurt), Jeroen Postma (over de schaal en effectiviteit van de zorg), Hans Vermeulen en/of Hedwig Heinsman (over de zoektocht van DUS architecten naar een nieuwe woningcorporatie), Yvonne van Mierlo (over het Crowdbuilding initiatief van Blauwhoed), Reimar van Meding (over sociale woningbouw en ruimtelijke kwaliteit). Peter Veenstra (over zijn rol als adviseur ruimtelijke kwaliteit bij de Regio Groningen - Assen) en Sabine Meier (over de verwachte krimp van de New Town). Daarnaast wil GRAS in 2016 een aantal personen uit het Groninger netwerk uitdagen om hun visie te geven op de ontwikkeling van de stad en de regio Groningen. Dan gaat het bijvoorbeeld om ontwikkelaar Dick Janssen, architect Paul van Bussel en cultuurhistoricus Hein Braaksma (de beheerders van het voormalige Suikerunieterrein), planeconoom David Inden, zelfbenoemd socio-architect Maartje ter Veen en KUUB-directeur Ellen van Acht (centrum voor particuliere bouw). Hiermee stimuleren we de Groninger vakgemeenschap om (weer) een bepalende rol te gaan spelen in het ruimtelijk debat.

Voor de definitieve programmering wordt samengewerkt met de Vereniging tot Bevordering der Bouwkunst, de BNA-kring Groningen, kenniscentrum Noorderruimte, de Academie van Bouwkunst en de leerstoelgroep Architectuur- en Stedenbouwgeschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen. Daarnaast consulteert GRAS de lezinggevers van de Kennisboo(s)t 2015 en doen we een oproep binnen ons netwerk. Onze ervaring is dat dit leidt tot nieuwe verrassende thema's en sprekers en daarmee tot een welkome aanvulling op het Kennisboo(s)t programma.

De Kennisboo(s)t is hoofdzakelijk bedoeld voor architecten, ontwerpers, professionals actief in stadsontwikkeling en aanverwante disciplines en studenten. Natuurlijk zijn ook andere geïnteresseerden van harte welkom. Stimuleren, agenderen en inspireren zijn het hoofddoel. Qua opzet is het project schatplichtig aan de opleiding Architectuur- en Stedenbouwgeschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) die met name onder prof. dr. Ed Taverne van grote betekenis is geweest voor het Nederlandse architectuurklimaat. Kenmerkend voor de opleiding: dicht op de praktijk, een brede blik, aandacht voor de geschiedenis én de opgaven van vandaag en nieuwsgierigheid naar het werk/onderzoek van aanverwante disciplines.

Net als bij de edities van 2013 en 2015 zet Platform GRAS in op een koppeling met het Architectuur Filmfestival Rotterdam. Hierbij worden de Kennisboo(s)t-avonden en het weekend na de Kennisboo(s)t gereserveerd voor een selectie films en documentaires uit het Rotterdamse festival. De combinatie tussen film en lezingen zorgt voor extra dynamiek, meer massa, levendigheid en natuurlijk ook afwisseling. Bovendien bereiken we zo een diverser publiek. Verder overwegen we om de publieke aandacht verder te vergroten om een aantal lezingen 'op de werkvloer' en dicht bij de doelgroep te organiseren, bijvoorbeeld bij Woningcorporatie Nijestee, het gebouw van de voormalige dienst RO/EZ en de Academie van Bouwkunst. Dit vanuit het motto 'De Kennisboo(s)t komt naar je toe deze herfst'.

5. AFFRiG

GRAS onderhoudt sinds 2011 goede contacten met het Architectuur Film Festival Rotterdam (AFFR). Dat heeft inmiddels geleid tot drie succesvolle pocketedities in Groningen: in 2011, 2013 en 2015. In samenwerking met het Groninger Forum (tevens de arthouse bioscoop in de stad) programmeren we steeds tien films uit het Rotterdamse hoofdfestival. Het AFFRiG, waarbij iG natuurlijk

GRAS KENNISBOO(S)T

Doel: inspiratie vakgemeenschap; verbinden kennis en disciplines

Doelgroep: (aankomende en/of afgestudeerde) studenten; architecten; professionals actief in stadsontwikkeling en aanverwante disciplines; architectuurhistorici en belangstellenden

Aantal deelnemers/bezoekers: max. 40 per lezing, totaal ca. 600

Planning: 4 - 7 oktober 2016

Locatie: CiBoGa-boot; hal vm. dienst RO/EZ; Academie van Bouwkunst; auditorium woningcorporatie Nijestee

Publiciteit: reguliere publiciteitskanalen GRAS; digitale nieuwsbrief; internetsite; persbericht en publiciteitskanalen van de partners.

Bekendmaking resultaat: sommige lezingen worden opgenomen (audio) en gedeeld via de GRAS website. Hetzelfde geldt voor eventuele slides en andere presentaties.

Partners: Vereniging tot Bevordering der Bouwkunst; BNA kring Groningen; Kenniscentrum Noorderruimte; leerstoelgroep Architectuur- en Stedenbouwgeschiedenis Rijksuniversiteit Groningen; Academie van Bouwkunst; AFFR

AFFRiG

Doel: (inter)nationale inspiratie voor regionale en lokale ruimtelijke vraagstukken; versterking programma Kennisboo(s)t

staat voor 'in Groningen', oogst positieve reacties van het publiek en kan rekenen op mooie bezoekersaantallen, zeker voor een niche-festival.

Onlangs heeft de Rotterdamse organisatie besloten van het AFFR een jaarlijks festival te maken. GRAS gaat daar graag in mee. We beschouwen het als een waardevolle aanvulling op het programma, vooral in combinatie met onze Kennisboo(s)t. Waar de Kennisboo(s)t zich toespitst op nationale inspiratie en de lokale/regionale opgave, ontsluit het AFFR de internationale kennis over de stad en architectuur. Bovendien bedient het zich van een van de meest toegankelijke media: film. Zo bereiken we een breder publiek.

GRAS en de AFFR-organisatie hebben de intentie uitgesproken de samenwerking te vervolgen. Net als bij eerdere edities zal uit het totale aanbod aan films een selectie worden gemaakt. Dit geschiedt o.a. binnen de thematische lijnen van dit jaarprogramma, de inhoud van de Kennisboo(s)t en (toekomstige) actuele opgaven of vraagstukken uit de stad en regio. Doel is om het festival net als in 2015 synchroon aan het Rotterdamse hoofdfestival te laten plaatsvinden. Ook houden we vast aan de samenwerking met het Groninger Forum. Het Forum heeft de faciliteiten en denkt bovendien graag mee over de filmselectie. Bovendien helpt de combinatie GRAS-Forum bij het bereiken van een zo groot en breed mogelijk publiek.

GRAS vindt het een verrijking wanneer de films niet alleen vertoond worden in een bioscoopzaal. Aansluitend op de thematiek van de geselecteerde films zoeken we daarom ook naar bijzondere soms zelfs vervreemdende locaties. Dan kan het gaan om vertoningen in de buitenlucht, in leegstaande panden en etalages of zelfs bij mensen thuis. Zo maken we de gehele stad tot filmpodium en integreren we de ruimtelijke thematiek van de AFFR films in de fysieke stad. Wat betreft deze vertoningen houden we contact met Kino Klandestino. Zij zijn gespecialiseerd in "het programmeren van onverwachte films op geheime locaties in Groningen".

Naast AFFRiG, dat gepland staat voor oktober 2016, mikt GRAS voor komend jaar ook op een speciale AFFR Health Editie. Dit wordt een publiek onderdeel van het grote internationale congres Building the Future of Health dat in juni 2016 in de stad Groningen plaatsvindt. Deze speciale editie zal bestaan uit films en documentaires op het raakvlak van de stad en gezondheid: van documentaires over luchtvervuiling in de megastad, nieuwe zorgconcepten in de buurt en de wijk tot het angstbeeld van een grote nieuwe epidemie. Met de AFFR-organisatie, die haar medewerking aan deze bijzondere extra editie al heeft toegezegd, zal GRAS het rijke AFFR archief 'afstruinen' op zoek naar passende titels. De films worden net als bij het AFFRiG vertoond in het Groninger Forum. Daarnaast houden we de mogelijkheid open om ze ook onderdeel te maken van het totale congresprogramma.

Aangezien het AFFR-programma op het moment van schrijven nog niet bekend is, kunnen we nog geen inzicht bieden in de te vertonen films voor beide AFFRiG edities. Begin 2016 zal hier meer duidelijkheid over ontstaan. Wat betreft de publiciteit profiteert het AFFRiG van de middelen van het AFFR, het Groninger Forum en de 'supportersschare' van Kino Klandestino. Daarnaast profiteert de AFFR Health Editie van de forse (internationale) aandacht voor het congres Building the Future of Health. Voor de reguliere oktobereditie zal het filmprogramma integraal aangeboden worden met het Kennisboo(st) programma. Zo worden filmbezoekers verleid ook lezingen te bezoeken en vice versa. Daarmee ontstaat een prachtig weekprogramma vol inspiratie en reflectie op stedelijke vraagstukken.

6. PITCH!

Pitch! is een dynamisch podium voor vernieuwende concepten voor stad, landschap en leegstaand vastgoed. Daarnaast fungeert het als netwerkplek en markeert het door de locatiekeuze bijzondere, kansrijke, onbekende of in onbruik geraakte gebouwen of gebieden in Groningen. Daarmee is het in zekere zin de opvolger van Pecha Kucha's (GRAS organiseerde in totaal 19 edities) en de 'feestelijk-inhoudelijke' Qlub avonden. Maar naast het netwerk is Pitch! bovenal een real life crowdfundingpodium waar ontwerpers, creatieve ondernemers, designers etc. geld kunnen inzamelen voor hun ideeën. Daarmee wijkt het af van traditionele projectfinanciering, maar ook van bekende crowdfundingplatforms als Kickstarter en Voordekunst waar de werving geschiedt van achter het beeldscherm. Pitch! maakt crowdfunding persoonlijk én tastbaar.

Het concept is simpel: bezoekers van Pitch! kopen een toegangskaart. De helft van het entreebedrag gaat in de pot. Verder krijgen Pitch!-bezoekers de kans om vooraf te dinen. De opbrengsten van het diner gaan ook voor de helft in de pot. Ook alle inkomsten uit de drankverkoop worden 'afgeroomd'. Zo ontstaat een letterlijk 'bij-elkaar-gegeten-en-gedronken' budget dat dezelfde avond nog uitgekeerd wordt aan een of meerdere initiatieven op het vlak van ontwerp, design, multimedia etc. Per avond is ruimte voor maximaal vijf pitches. In een kleine tien minuten mag iedere pitch alle middelen inzetten om zijn/haar idee te promoten: beeld, geluid, geur, uitproberen van prototypes door het publiek etc. Na afloop stemmen de aanwezigen en wordt de pot verdeeld. De winnaar(s) ontvangen hun investering onder enkele voorwaarden over realisatie, verantwoording en verslaglegging.

Na een voorzichtig begin in 2014 is Pitch! afgelopen jaar tot volle wasdom gekomen. Dat gebeur-

Doelgroep: algemeen publiek; bezoekers GRAS Kennisboo(s)t

Aantal deelnemers/bezoekers: 500

Planning: 2 - 4 juni 2016 (Health Edition) en 5 - 9 oktober 2016 (reguliere AFFRiG)

Locatie: Filmzalen Groninger Forum; Universitair Medisch Centrum Groningen; onverwachte, bijzondere plekken in de stad

Publiciteit: digitale nieuwsbrief; internetsite; ook maakt het project gebruik van de publiciteitskanalen van het AFFR, het Groninger Forum en Kino Klandestino; een speciaal vormgegeven flyer die gecombineerd met het Kennisboo(s)t programma wordt verspreid in de stad en verzonden naar GRAS-relaties

Bekendmaking resultaat: n.v.t.

Partners: AFFR; Groninger Forum; Kino Klandestino; Building the Future of Health

PITCH!

Doel: crowdfunding; ideeën en inspiratie bieden aan een breed publiek; een podium bieden aan architecten, stedenbouwers en mensen uit andere beroepsgroepen om plannen, visies en/of passies te presenteren; netwerkgelegenheid bieden; kennisuitwisseling faciliteren

Doelgroep: inwoners van Groningen (stad en regio); bestuurders; politici; vakpubliek; (jonge) creatieven

Aantal deelnemers/bezoekers: 100 - 250

Planning: de eerste aflevering vindt plaats in april 2016. De tweede editie eind september/begin oktober 2016, samenvallend met de presentatie van het Vastgoedrapport Regio Groningen - Assen.

Publiciteit: reguliere publiciteitskanalen

de nadat we het concept direct koppelden aan de leegstandsopgave. Daarbij mikken we niet op leegstaand winkelvastgoed of 'laaghangend fruit' maar op plekken waar de herbestemming letterlijk muur en muurvast zit. Vaak gaat het dan om gebouwen met erfgoedwaarde, scholen, religieus erfgoed, oude industrie en/of locaties waarvan de (potentiële) kwaliteiten bedekt zijn met dikke lagen stof. In bijna alle gevallen gaat het dan om gebouwen in bezit van de corporaties of de gemeente. Pitch! kiest dergelijke gebouwen als podium, nodigt gegadigden uit om met plannen te komen en organiseert op de betreffende locatie een avond volgens de bovenstaande opzet. In 2015 gebeurde dat onder meer rond het voormalige terrein van de Suikerunie en de zogenaamde Buitenschool in Haren: een monumentaal schoolgebouw uit de vroege jaren vijftig, vlak buiten de stad.

Voor 2016 wil Platform GRAS twee Pitches organiseren. Dat doen we omdat leegstand, ondanks een aantrekkelijke markt, nog altijd een forse opgave blijft, zeker binnen de bovengenoemde 'moeilijke categorieën'. Daarnaast willen we op die plekken waar de markt haar kansen weer grijpt duidelijk maken dat oud vastgoed en het tijdelijk gebruik dat dankzij de crisis mogelijk was nog van grote waarde kan zijn. Er ligt immers al een verhaal, er is geheugen en mogelijk programma dat de geplande stedelijke woningbouw vaak flink kan verrijken. Voor de stad Groningen geldt dit bijvoorbeeld voor ontwikkelingszones als het Oosterhamriktrace, het Eemskanaal en de oude industrieterreinen langs het Van Starckenborghkanaal. Alle bevatten veel oude structuren die in leegstandsbeheer zijn vergeven, wachtend op het moment van sloop. Verder houdt GRAS de mogelijkheid open om het Pitchpodium ook buiten de stad in te zetten, bijvoorbeeld in het krimp- en bevingingsgebied ten noorden en oosten van de stad waar de (leegstands)opgave gigantisch is en blijft.

Als vanzelfsprekend werkt GRAS nauw samen met de gebouwweigenaren. Daarnaast heeft GRAS met de Stichting Vastgoedrapportage Groningen - Assen en Ruimte in Stad twee uitstekende projectpartners gevonden. De eerste heeft een buitengewoon goed beeld van de vastgoedontwikkeling in de stad en regio Groningen. Bovendien vergemakkelijkt dit netwerk de toegang tot gebouwen en hun eigenaren. Ruimte in Stad voegt daar gerichte kennis over de stad-Groninger situatie aan toe.

Overigens is Pitch! geen open podium. Na een aankondiging op de Pitch!-website en een oproep via de kanalen van de drie Pitch!-partners wordt door vertegenwoordigers van GRAS, Ruimte in Stad en de Vastgoedrapportage een selectie gemaakt van plannen die voldoende gewicht hebben om ook daadwerkelijk gepitcht te worden. Zo vindt een check plaats op realiteit en haalbaarheid: zowel conceptueel, organisatorisch als financieel. Daarmee kan het gedoneerde geld ook echt een investering zijn en voorkomen we dat Pitch! een podium wordt voor fantasten of flierefluiter.

7. DEBATTEN

Ieder jaar heeft GRAS ruimte voor tenminste twee (publieks)debatten rond actuele ruimtelijke thema's, toegespitst op de stad en regio Groningen. GRAS vat 'het debat' hier bewust ruim op. Dat betekent dat het niet hoeft te gaan om een zaaltje met bezoekers, een panel en een voorzitter. We zoeken bij elk thema liefst 'de juiste vorm': van een Ruimtelijk Verkiezingsdebat waarbij de politiek nu eens toehoorder was, het weblog Wonen in Stad waar Groningers mee konden denken over de nieuwe gemeentelijke Woonvisie tot een ontmoeting tussen de nieuwe Stadsbouwmeester Jeroen de Willigen en de Groninger architectengemeenschap waar we de staat van de Groninger ontwerptraditie aan de orde stelden en 'het veld' in korte pitches kon reageren op de zogenaamde Narratieven die de Stadsbouwmeester opstelde ter inspiratie bij 'het bouwen en ontwerpen aan de stad'.

Het schuiven en experimenteren met de vorm doen we overigens niet alleen ten behoeve van het thema (en omdat het simpelweg leuk is). In Groningen, dat lijdt onder een wat 'mak' debatklimaat, is het ook hard nodig. De Groninger debatteert namelijk niet in een zaaltje. Hij hoort aan, vormt een mening en komt pas later los. Traditionele debatten in Groningen beklijven niet tot nauwelijks en zorgen doorgaans voor weinig beweging, tenminste, op de avond zelf. Zelfs een debat over de aardbevingen dat GRAS in 2015 organiseerde in samenwerking met Debatcentrum Dwarsdiep leidde nauwelijks tot verhitte gesprekken.

Platform GRAS gaat daarom ook in 2016 door met het continue aanscherpen en uitdiepen van het debatformat. Dat doen we aan de hand van de thema's die, al dan niet zijdelings, ook elders in het programma een plek hebben. Zo zorgen we voor coherentie en hopen we op meer impact. Naast deze thema's houden we natuurlijk altijd ruimte voor de actualiteit. Dat betekent dat de hieronder geformuleerde thema's in principe kunnen sneuvelen om plaats te maken voor meer actuele onderwerpen. Voorlopig denken we aan een debat over de plannen voor de binnenstad. Een belangrijke kwestie daarbij is de intentie geen bussen meer te laten rijden over de Grote Markt. Wat betekent dit voor de bereikbaarheid van de stad, zeker voor hen die wat moeilijker ter been zijn? Is het niet een té rigoureuze idee? Welke alternatieven zijn er? Maar ook: welke kansen ontstaat door het busvrij maken van de binnenstad? Aansluitend denkt GRAS na over debatten over de plannen voor De Diepenring en het Groninger Stationsgebied, het traditionele gemeentelijke grondbeleid en de vraag waarom we, nu de markt weer aantrekt, weer terugvallen in oude gewoonten.

Verder liggen er nog twee thema's die afgelopen jaar reeds op de agenda stonden. Ze sneuvelen

van GRAS en projectpartners;; digitale nieuwsbrief; internetsite; flyers; lokale en regionale media; landelijke media

Bekendmaking resultaat: via websites GRAS en projectpartners

Partners: Ruimte in Stad; Stichting Vastgoedrapportage Groningen - Assen

DEBATTEN

Doel: stimuleren van het debat en kennis-/meningsvorming over de ruimtelijke ontwikkeling van de stad en regio Groningen

Doelgroep: inwoners Groningen (stad en regio); bestuurders; politici; vakpubliek

Aantal deelnemers/bezoekers: 70 - 100 per aflevering

Planning: eerste kwart 2016, derde/ vierde kwart 2016

Locatie: afhankelijk van het thema

Publiciteit: GRAS digitale nieuwsbrief; website; flyers; lokale, regionale en sociale media

Bekendmaking resultaat: afhankelijk van de vorm wordt verslag gedaan op de GRAS-website. Wanneer technisch mogelijk worden debatten gefilmd/ opgenomen en gedeeld via de GRAS website

Partners: Politiek en Cultureel Debatcentrum Dwarsdiep

om plaats te maken voor andere onderwerpen, maar hebben aan relevantie nog niet verloren. Sterker, ze zijn waarschijnlijk beter op hun plek in dit programma. Allereerst gaat het dan om een debat over de noodzaak nieuwe corporaties op te richten om weer beweging en echte ambitie terug te krijgen in de Groninger Woningmarkt. Welke doelgroepen laten de traditionele corporaties liggen en waarom? Wat betekent ruimtelijke kwaliteit nog in de sociale woningbouw? Wie hebben er behoefte aan een nieuwe corporatie? Of is het allemaal niet nodig of zelfs klinkklare onzin?

Bij de organisatie van haar publieksdebatten werkt Platform GRAS nauw samen met Politiek en Cultureel Debatcentrum Dwarsdiep. Deze samenwerking werkt al jaren goed en inspirerend en zorgt tevens voor een groter bereik en een meer gevarieerde opkomst. Daarnaast staat GRAS open voor andere partners wanneer dit thematisch en inhoudelijk een meerwaarde heeft. Wat betreft de locatie wordt altijd gezocht naar plekken die thematisch aansluiten. De definitieve keuze voor het eerste debatthema, en daarmee ook voor de uiteindelijke vorm en eventuele panelleden, wordt in de eerste maanden van het nieuwe jaar, mede op basis van de actualiteit, gemaakt. Realisatie vindt plaats in het eerste kwartaal. Voor het tweede debat mikt GRAS op het najaar van 2016, mits de actualiteit niet vraagt om een ander moment.

8. URBAN TOUR

Jarenlang schoot GRAS wat in de antistand wanneer gesproken werd over het projectformaat 'rondleiding'. We zagen er geen heil (meer) in en benoemden het tot een (te) traditionele projectvorm. Een jaar geleden kwam daar verandering in. Zo ontwikkelde GRAS in het kader van Open Monumentendag 2014 een ontdekkingstocht langs het in onbruik geraakte spoor van de Woldjerspoorweg. Bezoekers gingen hierbij letterlijk dwars door de velden, op zoek naar de oude loop. Daarnaast stuitte we recent op het Berlijnse B-tour: een waar rondleidingenfestival in de Duitse hoofdstad dat opvalt door een brutale stadssafari-achtige opzet. B-tour maakt de rondleiding weer sexy en spannend.

Natuurlijk is Groningen geen Berlijn. Daarom beschouwen we een letterlijke kopie – voor zover we daar al aan dachten – niet als een optie. Wel zien we het Berlijnse initiatief, dat met edities in 2013, 2014 en 2015 ook reeds vorm kreeg in Belgrado (2014) en Leipzig (2015), als een inspiratie. Tegen deze achtergrond wil GRAS in 2016, bij wijze van pilot, in de zomer van 2016 een klein rondleidingenfestival organiseren onder de voorlopige titel Urban Tour. Doel: het bieden van nieuwe perspectieven op stad en landschap, het ontsluiten van bijzondere verhalen over heden en verleden, bezoekers toegang bieden tot plekken waar ze normaal nooit zouden komen en, misschien wel het belangrijkste, het leveren van een verrassende bijdrage aan het gesprek over de stad. In zekere zin is Urban Tour daarmee de actieve versie van de Kennisboo(s)t. GRAS laat zich hierbij ook inspireren door het fenomeen Urbex (Urban Exploring) en wat oudere concepten als de Urban Safari.

Voor de eerste editie nodigen we maximaal zes rondleiders uit om speciaal voor Urban Tour een bijzondere rondleiding te ontwikkelen. We kiezen voor een combinatie van 'ervaren stedelijke ontdekkingsreizigers' uit het bestaande GRAS netwerk als Bram Esser, Hans Venhuizen, Melle Smets en het Berlijnse gezelschap Urban Lies en vullen dit aan met nieuwe namen. Dan kan het bijvoorbeeld gaan om Christian Ernten (voormalig Partizan Public) en de mensen van het eigenzinnige Groninger marketingbureau Veenbrand. Ook zoeken we naar tenminste twee visiting critics. Dan kan het gaan om personen van naam en faam die met gezag kunnen reflecteren op de stad en regio Groningen, ervaren kenners van de stad als Maarten Schmitt en Niek Verdonk maar ook om een jongere generatie uit het netwerk van Nederland wordt Anders en Ruimtevolk of ontwerpers als Maurice Nio en Harro de Jonge. We kiezen uiteindelijk voor een nadruk op niet-Groningers. Dit vanuit de overtuiging dat dit ten goede gaat komen aan een frisse blik.

We geven alle rondleiders een aantal onderwerpen en criteria mee dat aanhaakt op de ruimtelijke actualiteit van Groningen (stad en regio). Mogelijke thema's zijn de internationalisering van de stad, de aardbevingsproblematiek, de groei van de stad naast de krimp van de regio en de broodnodige investering in het stedelijk groen. Daarnaast geven we een aantal karakteristieken mee waarmee Groningen zich graag profileert: Groningen fietsstad, compacte stad, architectuurstad en City of Talent. Verder dienen de (ruimtelijke) Narratieven die de nieuwe Stadsbouwmeester van Groningen Jeroen de Willigen maakte als basis. Al deze thema's en verhalen dienen niet alleen ter inspiratie, ze zijn ook bedoeld als opmaat tot een kritische reflectie op de huidige stand van Groningen. Naast inspirerende rondleidingen is dat laatste ook een van de belangrijkste doelstellingen van Urban Tour. Daarbij landt de reflectie nu eens niet in een lezing, een debat of een essay maar in een bijzondere tour door de stad: te voet, met de fiets, per bus of misschien wel per luchtballon.

GRAS houdt de mogelijkheid open om koppels te maken, vooral waar het gaat om de visiting critics. Dit leidt mogelijk tot een extra dynamiek. Daarnaast dient het ook een praktisch doel. Uitgangspunt is namelijk dat de rondleiders zich de thematiek eigen maken en de stad op hun manier leren kennen. Drukke agenda's mogen hierbij geen belemmering zijn. Naast de (productionele) ondersteuning vanuit GRAS kan een goed koppel dan uitkomst brengen. uitgangspunt is dat iedere rondleiding minimaal twee keer wordt gegeven, verspreid over drie tot vier dagen in juli 2016.

URBAN TOUR

Doel: bieden van nieuwe, frisse perspectieven op stad en landschap; kritische reflectie op ruimtelijke ontwikkelingen en architectuurklimaat

Doelgroep: algemeen publiek; bestuur en politiek; vakpubliek

Aantal deelnemers/bezoekers: 12 - max 30 bezoekers per rondleiding, totaal 140 - 350

Planning: 7/8 - 10 juli 2016

Locatie: divers

Publiciteit: reguliere publiciteitskanalen Platform GRAS (website, papieren uitnodiging, digitale nieuwsbrief, sociale media etc)

Bekendmaking resultaat: n.v.t.

Partners: n.v.t.

9. ONDERTUSSEN IN...

Groningen en het Ommeland: ze zijn al eeuwen nauw met elkaar verbonden. Sterker: ze kunnen eigenlijk niet zonder elkaar. Een goed huwelijk is het alleen nooit geweest. Daarvoor was de stad gewoonweg te machtig. Zij beschouwde het Ommeland als haar kolonie. Tegenwoordig speelt die moeizame relatie zo nu en dan nog op. Dat is niet vreemd want de stad is simpelweg in alles de grootste. Het is het economische en culturele hart van Noord-Nederland en veruit de stad met de meeste inwoners. Geconfronteerd met een al groeiende stad en een krimpend Ommeland zullen die verschillen de komende jaren alleen maar groter worden.

Toch betekent dit niet dat er buiten de stad geen interessante ontwikkelingen plaatsvinden. Ondanks (en soms zelfs dankzij) de krimp is in het Ommeland sprake van diverse buitengewoon relevante (ruimtelijke) opgaven. Verder speelt in de regio natuurlijk het aardbevingsvraagstuk dat op veel andere zaken en thema's doorwerkt. Hoe gaan we om met de bevingsschade en de terechte angst en boosheid van de inwoners van het bevingingsgebied? Hoe zorgen we toch voor nieuw perspectief? Daarnaast gaat het op sommige plekken ook gewoon wonderbaarlijk goed. Denk aan de opschaling van de melkveehouderij en de enorme vlucht die de landbouw neemt. Krimp of niet: met deze sector gaat het buitengewoon goed. Een ander voorbeeld is de Eemshaven waar in een paar jaar tijd een gigantische ontwikkeling op gang is gekomen. Het is de plek waar Google zich recent vestigde en veel andere grote bedrijven actief zijn. Ieder jaar groeit de haven door. Ook is het de uitvalsbasis voor de bouw van grote windparken op de Noordzee.

Toch gaan veel van deze opgaven aan de stad voorbij. Groningen is vooral met zichzelf bezig. Dat geldt zeker ook voor de Groninger ontwerpgemeenschap die – een paar uitzonderingen daargelaten – zich nauwelijks lijkt te interesseren voor het Ommeland. Voor GRAS is dit de aanleiding voor het project Ondertussen in.... Het is de opvolger van het project Werkbezoekomdehoek dat de afgelopen drie jaar het podium was voor 'meet and greets' tussen de Groninger ontwerpgemeenschap (plus geïnteresseerden) en andere creatieve bedrijven in de stad en regio Groningen. Binnen Ondertussen in... bezoeken we niet zo zeer bedrijven maar trekken we met een groep van 30 – 40 geïnteresseerden het Ommeland in. We bezoeken de Eemshaven om met eigen ogen te zien welke vlucht de haven genomen heeft; we gaan naar Delfzijl om te horen over de plannen van de gemeente aldaar voor de herinrichting van de kustzone en het centrum, we gaan kijken bij Station Winschoten dat recent een geslaagde facelift kreeg; gaan op tour door het bevingingsgebied; bezoeken de vele leegstaande boerderijen die na de schaalvergroting functieloos achterblijven; bezoeken het Klooster van Ter Apel dat het lastig heeft als Rijksmonument in de periferie en gaan per boot het Eems-Dollard estuarium op om met eigen ogen te aanschouwen welke ecologische ramp zich hier voltrekt.

Ondertussen in... stelt zich tot doel de opgaven in het Ommeland bloot te leggen en te ontsluiten voor 'de stad'. Daarbij halen we nadrukkelijk de historische banden aan. Daarnaast is het bedoeld om de betrokkenheid van de ontwerpgemeenschap met het Ommeland te vergroten. Deze ontwerpgemeenschap – en aangrenzende disciplines – is ook de belangrijkste doelgroep, al zijn ook andere geïnteresseerden natuurlijk van harte welkom. Alle bezoeken worden nauwgezet voorbereid door Platform GRAS met partners en te bezoeken projecten/instellingen in de regio. Dan kan het bijvoorbeeld gaan om Groningen Seaports, Stichting Groningen Noord, Het Groninger Landschap en de Natuur en Milieufederatie Groningen. Binnen de stad zoekt GRAS samenwerking met de Vereniging tot Bevordering der Bouwkunst, De BNA kring Groningen en House of Design: het Groninger design platform. GRAS zet voor 2016 in op twee excursie/rondleidingen binnen het kader van Ondertussen in....

10. DE STAD VERNIEUWT

Overal in Nederland is de productie van nieuw vastgoed sinds 2008 behoorlijk gestagneerd, zo ook in de stad Groningen. Grote investeerders – voor zover deze al actief waren in de stad – trokken zich terug. En ook de corporaties zagen zich door nieuwe regelgeving en gebrekkige financieringsposities genoodzaakt hun activiteiten op een laag pitje te zetten. Enigszins lamgeslagen toonden diezelfde corporaties vervolgens weinig veerkracht om het anders te gaan doen.

Hierop constateerde de jury van de Dag van de Architectuur Groningen (DAG) al twee jaar op rij dat de stad het laat lopen: "Groningen heeft een rijke architectuurtraditie en was in het verleden vaak wegbereider. Waar is het Groninger experimenterplezier nu te vinden? Wat zegt de afwezigheid van écht vernieuwende projecten over de ontwikkeling van Groningen als stad?" Ook vond de jury de kwaliteit en toegevoegde waarde van veel woningbouwprojecten zwaar beneden de maat: "De vraag of de (toekomstige) gebruiker er met zijn nieuwe woning daadwerkelijk op vooruit is gegaan kon lang niet altijd positief worden beantwoord."

Tot voor kort dachten we dat de nabije toekomst weinig perspectief bood op herstel van – vooral – de woningmarkt. Toch lijkt de vlag op veel plekken weer uit te gaan. Het is echter zeer de vraag of daarbij ook de wimpel van de kwaliteit weer gehesen wordt. De projecten die voorbij komen, zijn business as usual: standaard plattegronden, middle of the road en voor de bekende doelgroepen. Dat

ONDERTUSSEN IN...

Doel: ontsluiten opgaven in regio voor stad-Groninger vakgemeenschap

Doelgroep: Groninger vakgemeenschap (ontwerpers; stedenbouwers, architecten, landschapsarchitecten; (ruimtelijk) beleidsmakers); algemeen publiek

Aantal deelnemers/bezoekers: 30 deelnemers per excursie, 60 in totaal

Planning: 6 en 13 mei 2016

Locatie: n.v.t.

Publiciteit: gerichte uitnodigingen; reguliere publiciteitskanalen Platform GRAS en projectpartners

Bekendmaking resultaat: n.v.t.

Partners: Vereniging tot Bevordering der Bouwkunst; BNA kring Noord; House of Design; vertegenwoordigers te bezoeken locaties/gemeenten

DE STAD VERNIEUWT

Doel: nieuwe perspectieven op ontwikkeling stad; positieve vernieuwende boost aan ontwerp- en ontwikkelklimaat; stimuleren Groninger vakgemeenschap

Doelgroep: vakpubliek; bestuur en politiek, beleidsmakers

Aantal deelnemers/bezoekers: 120 - 150

Planning: doorlopend; presentatie tijdens symposium op 27 april 2016

Locatie: CiBoGa- boot (workshops); nader te bepalen locatie voor symposium

geldt voor de reguliere ontwikkelaars, de ontwikkelende bouwers en eigenlijk ook voor de corporaties die langzaam weer wat op gang komen na een aantal moeilijke jaren. Daarmee zijn de opmerkingen van de DAG-jury's nog lang niet weggepoetst.

Binnen deze context organiseert GRAS in 2016 De Stad Vernieuwt: een workshop annex symposium waarin we enerzijds aandacht vragen voor de terugval in ambitie en kwaliteit. Maar bovenal willen we met De Stad Vernieuwt een positieve boost geven aan het architectuur- en ontwikkelklimaat van Groningen: een frisse en inspirerende dosis experimenteerzin, passend bij een stad die altijd een voorloper was. Daarbij dagen we de Groninger ontwerpersgemeenschap uit om in nauwe samenwerking met een aantal 'nieuwe ontwikkelaars' positie te bepalen, visie te geven, plannen te maken en een alternatief te bieden voor 'de traditionele ontwikkeling'. Kunnen we de stad helpen in haar groei, juist door die doelgroepen te bedienen die elders niet aan bod komen? Kunnen we dit ook slim en met veel kwaliteit doen?

We mikken op de binnenstedelijke opgave en het groeiende aantal niches binnen de woningmarkt: van stedelijk wonen voor ouderen en gezinnen tot alleenstaanden en zij die spreekwoordelijk overal tussen vallen. Een voor een gaat het om doelgroepen die tot op heden niet tot nauwelijks bediend worden. Afhankelijk van de opgave voegen we daar mogelijk de vluchtelingenopgave aan toe, mede in relatie tot het aanbod in de sociale huur. Daarnaast selecteren we een aantal kansrijke locaties. In alle gevallen gaat het om plekken die onder invloed van de crisis al lang liggen te wachten op ontwikkeling: het Oosterhamriktracé, de Eemskanaalzone, het Groninger Stationsgebied, de Reitdiepzone en de Hoendiepskade. Voor alle locaties geldt dat het plekken zijn waar de gemeente en de corporaties veel grondposities hebben. Die keus is niet voor niets. Juist de gemeente en de corporaties zijn immers de eerst aangewezen partijen af te wijken van de 'middle of the road'.

Rond de locaties en de opgaven vormen we minimaal drie interdisciplinaire teams bestaande uit ondernemende architectenbureaus als pvanb en Vector-i en een nieuwe generatie projectontwikkelaars en planeconomen als Sjoukje Veenema, Dick Janssen en David Inden. Elk team ontfermt zich over tenminste één locatie en gaat hiermee aan de slag. Samen zoeken zij in een aantal sessies naar de beste manier waarop de onbediende doelgroepen toch bediend kunnen worden. Dan gaat het zeker niet alleen om architectuur maar ook om de aanpak, het ontwikkeltraject, de mogelijke financiering en de (gemeentelijke) omgang met vastgoed, grondposities en alternatieve realisatiemogelijkheden. Want waarom zouden we de bouw moeten overlaten aan een reguliere aannemer? Essentieel is natuurlijk ook het contact met de beoogde doelgroepen. GRAS organiseert hiertoe een klankbord met 'niche-vertegenwoordigers'. We houden de optie nog open om deze vertegenwoordigers volwaardig onderdeel te maken van de teams.

De resultaten van de teams dienen als input voor het De Stad Vernieuwt-symposium. Hier worden de plannen aan een breed publiek gepresenteerd. Daarnaast bieden we hier ook ruimte voor inspiratie uit andere delen van het land. Dan gaat het met name om gerealiseerde voorbeelden of plannen die reeds in een vergevorderd stadium zijn. Deze moeten vooral laten zien dat een andere aanpak ook daadwerkelijk kan. Bij deze selectie zullen we dankbaar gebruik maken van de kennis van onze partnerinstellingen waaronder ARCAM, AIR Rotterdam, CASA Arnhem en AORTA Utrecht. Bij de organisatie van De Stad Vernieuwt werkt GRAS nauw samen met Atelier Stadsbouwmeester, Open Lab Ebbing en de Academie van Bouwkunst Groningen. Met de laatste partij zoeken we naar mogelijkheden om de thematiek ook onder te brengen binnen een onderwijsprogramma. Doel is om het symposium ook een betekenis te geven op landelijk niveau, dit naar voorbeeld van het Stadsmakerscongres van AIR. Een mogelijke samenwerking met AIR wordt hierbij nog onderzocht.

11. DE NIEUWE CORPORATIE

De woningcorporaties hebben het moeilijk. Belangrijke oorzaak ligt in de veranderende regelgeving vanuit het Rijk. Corporaties dienen zich te beperken tot hun basistaak, hebben het lastig financieren rond te krijgen en zijn 'veroordeeld' tot de verhuurdersheffing. Daarnaast staan ze met dank aan de Vestia's van deze wereld ook nog altijd in een kwade reuk. Veel woningcorporaties zijn als gevolg van dit alles wat in hun schulp gekropen. En dat heeft flinke consequenties, zeker in een stad als Groningen waar de corporaties altijd bepalend zijn geweest. Er is reeds sprake van een tekort aan betaalbare huurhuizen. Dat tekort zal alleen maar oplopen met de sterke groei van de stad en de instroom van vluchtelingen. Voor de gemeente en de Groninger corporaties is dit reden om gezamenlijk op te trekken richting Den Haag. Doel: een verminderde verhuurdersheffing in ruil voor de verplichting de vermindering te investeren in nieuwe huizen.

Natuurlijk is een dergelijke actie van de gemeenten en de corporaties goed. Toch is het de vraag of alleen het geld een blokkade is. De corporaties grossieren namelijk niet bepaald in een vernieuwende aanpak. We noemden elders in dit programma in dit licht al de kritische rapporten van de jaarlijkse Groninger Dag van de Architectuurjury. Bovendien lijkt het wel alsof sommige corporaties huiverig zijn geworden voor projecten met een hoogwaardige uitstraling. Hier komt bij dat een eventuele verlaging van de verhuurdersheffing vooral ten goede zal komen aan de onderkant van de markt. Veel andere

Publiciteit: reguliere GRAS publiciteitskanalen

Bekendmaking resultaat: via de GRAS website; tijdens de Stad Vernieuwt symposium

Partners: Open Lab Ebbing; Atelier Stadsbouwmeester; Academie van Bouwkunst Groningen

DE NIEUWE CORPORATIE

Doel: agenderen nieuwe woondoeleinden; aandragen alternatieve ontwikkelingsmogelijkheden; oprichten nieuwe woningcorporatie

Doelgroep: niche doelgroepen woningmarkt; medewerkers Groninger corporaties; bestuur en politiek; (ruimtelijk) beleidsmakers; Groninger vakgemeenschap

Aantal deelnemers/bezoekers: 6 - 12 direct betrokkenen; 70 - 100 bezoekers bij presentatie

Planning: voorbereiding vanaf januari 2016. Presentatie resultaten in november 2016

doelgroepen die simpelweg net iets te veel verdienen, vallen buiten de boot.

GRAS verwacht dat de noodzakelijke vernieuwing en zeker de bediening van nieuwe doelgroepen als de 'ZPP-arbeider' en de anti-kraker die wel eens wat anders wil voorlopig niet van de traditionele corporaties zal komen. De enige oplossing is het bieden van een alternatief, ofwel: een nieuwe corporatie, een 'uber' voor de (sociale) woningbouw die het heel bewust over een andere boeg gooit. En waarom ook niet? Ook de huidige corporaties – vaak het resultaat van vele fusies – begonnen ooit klein en voor specifieke doelgroepen: Christelijk, spoorwegpersoneel, arbeiders, socialisten... Dat kan nu toch ook? Want naast de onderkant van de huurmarkt verdienen ook de nieuwe doelgroepen toch een mooi, goed en betaalbaar huis?

Samen met partners als Ploeg ID3 en Estheticon loopt GRAS al een paar jaar rond met deze gedachte. Twee jaar terug waren we dichtbij een real life experiment waarbij we bijna de kans kregen een mooi naorlogs schoolpand in bezit van de gemeente op een bijzondere manier te ontwikkelen. Ook deelden we het idee van een nieuwe corporatie met het gemeentebestuur die aangaf een dergelijk initiatief zeker te steunen. Mede geïnspireerd door het project WOONCOOP van DUS architecten, Partizan Public en Open Coop – van wie we de term ZPP arbeider leenden – willen we het in 2016 dan ook echt gaan doen. We geven onszelf een jaar de tijd om een mooie basis te leggen voor De Nieuwe Corporatie. In dat jaar formuleren we onze missie en ambitie, werken we aan onze statuten en gaan we binnen de casus van het project De Stad Vernieuwt ook aan de slag om de plannen concreet te maken. Met deze plannen illustreren we de kansen. Dit alles doen we samen met ervaren ontwikkelaars (met een corporatieverleden) als Dick Janssen, Sjoukje Veenema en Robert Kuiper, slimme planeconomen als David Iden en een aantal ontwerpers zoals Annet Ritsema die reeds onderzoek deed naar de kansen van een Nederlandse Baugruppe. Bovendien doen we vooraf goed onderzoek en zoeken we contact met vergelijkbare initiatieven. Uiteindelijke doel is om eind 2016 de oprichtingsakte klaar te hebben. Deze presenteren we in een feestelijke oprichtingsavond voor de doelgroep(en) en via een (tijdelijke) De Nieuwe Corporatie-website waarop we online ook het gesprek aangaan (discussieblog gaat reeds tijdens het proces online). GRAS houdt de mogelijkheid open om ook een van de debatten te koppelen aan de thematiek van De Nieuwe Corporatie.

Natuurlijk is het niet het hoofddoel van GRAS om na 2016 als woningcorporatie door te gaan. De Nieuwe Corporatie is in de eerste plaats bedoeld als een prikkelende gedachte en een uitdaging richting de bestaande corporaties en de gemeente. Daarnaast willen we een inspiratie zijn voor anderen in de stad (en regio) Groningen voor wie een nieuwe corporatie mogelijk een uitkomst biedt. Dat betekent niet dat we het project niet serieus aanvliegen. Integendeel. We zullen vol met het idee naar buiten treden. Sterker: we maken het gehele traject op weg naar de oprichting publiek. Daarmee is het een uitnodiging aan de stad – en met name de genoemde doelgroepen – om mee te denken. We zullen er kortom alles aan doen om impact te creëren. En mocht het allemaal naar wens verlopen, dan zetten we ook door of zoeken we andere partijen om het stokje over te nemen.

12. GRAS OP NOORDERZON

Noorderzon is het tien dagen tellende Performing Arts Festival in het Groninger Noorderplantsoen. Het behoort voor vele bezoekers tot de traditionele besteding van de nazomer. Jaarlijks trekt het rond de 150.000 bezoekers. Binnen de wereld van de performing arts behoort Noorderzon tot de grootste festivals van Europa. Bovendien wordt het beschouwd als een voorloper. Niet voor niets won Noorderzon dit jaar een prestigieuze EFFE Award (Europe for Festivals and Festivals for Europe).

Voor GRAS biedt Noorderzon een prachtig podium om onze brede doelstelling onder de aandacht te brengen van een misschien wel nog groter publiek. Dat doen we altijd in nauwe samenwerking met de Noorderzon-organisatie en andere (culturele) partners in de stad. Het leidde de afgelopen jaren tot grote (en immer vol uitverkochte) projecten en voorstellingen als Proef Noord (een samenwerking met het Noord Nederlands Toneel (NNT) en Onix architecten over voedsel in de stad), De Vuilnis Analyse Dienst (een voorstelling van Melle Smets en Bram Esser over afval en afvalverwerking in de stad) en SpouwHaus (een bouwsoap annex kluscursus waarbij architecten en ontwerpers in tien dagen tijd voor het publiek een huis bouwden). Ook werkten we met enige regelmaat samen met het CBK binnen hun jaarlijkse opdracht aan een jonge talentvolle kunstenaar/architect/ontwerper. Dit leidde bijvoorbeeld tot een mooi project rond big data en de openbare ruimte en, bij de laatste Noorderzon editie in 2015, tot het zeer succesvolle project WAL(L): een object van de jonge architect Klaas Jan Geertsema over het water van de oude vesting dat in totaal meer dan 12.000 bezoekers trok: een record.

In 2016 willen we de goede samenwerking met het CBK en Noorderzon voortzetten. Uitgangspunt is opnieuw een jonge ontwerper de kans geven zich te presenteren op een groot en prestigieus festival. Ook stimuleren we de ontwerper visies te ontwikkelen op actuele stedelijke opgaven. Dat doen we aan de hand van een door GRAS aangedragen thema. Daarbij vragen we hem/haar te reageren op de al groeiende druk op het bestaande groen in de stad. Op veel plekken in Groningen is dit zichtbaar, en al helemaal in het Noorderplantsoen dat zeker op mooie dagen haast ten onder gaat

Locatie: CiBoGa-boot (workshops en voorbereidende sessies); nader te belalen locatie voor presentatie

Publiciteit: via reguliere publiciteitskanalen Platform GRAS

Bekendmaking resultaat: resultaat wordt gepresenteerd bij 'oprichtingsfeest' en mogelijk gekoppeld aan een debat over thematiek; online presentatie via De Nieuwe Corporatie website/blog

Partners: Ploeg ID3; Estheticon

GRAS OP NOORDERZON

Doel: podium bieden aan jong ontwerptalent; stimuleren samenwerking ontwerp en wetenschap

Doelgroep: bezoekers Noorderzon; inwoners van de stad Groningen

Aantal deelnemers/bezoekers: substantieel deel Noorderzon bezoekers, 8000 - 12.000

Planning: voorbereiding vanaf het vroege voorjaar van 2016. Realisatie 18 - 28 augustus 2016

Locatie: Noorderplantsoen of locatie Groninger binnenstad

Publiciteit: via reguliere publiciteitskanalen CBK en Platform GRAS en het Noorderzon festival

Bekendmaking resultaat: het project krijgt een plek in het (hoofd)programma van het Noorderzonfestival

Partners: CBK Groningen; Noorderzon

aan haar succes. Los van het minder centraal gelegen Stadspark kent de stad nauwelijks ander groen dat de druk wat op kan vangen. Hetzelfde geldt voor het evenemententerrein op het Ebbingekwartier dat steeds verder bebouwd wordt en bovendien niet grossierde in groene kwaliteit. Daar komt bij dat Groningen ook op veel andere plekken in en rond de binnenstad een wat kale, stenige stad is. Hoe lossen we dit op? Kan het bestaande groen nog intensiever gebruikt worden? Of ligt de enige oplossing in de creatie van nieuw groen elders in de stad?

De gekozen ontwerper zal zijn of haar visie op de opgave moeten vertalen naar een ruimtelijke ingreep die de festivalbezoekers betreft bij de thematiek en reeds prikkelende oplossingsrichtingen aandraagt. De ingreep dient in principe te landen in het Noorderplantsoen maar mag ook vorm krijgen bij een van de andere festivallocaties in de Groninger binnenstad. De vorm is vrij, al stimuleren GRAS en het CBK wel de realisatie van een object (of serie objecten) met de nodige impact, alleen al om de zichtbaarheid optimaal te maken.

De opgave begint met een open oproep waarin we mogelijke gegadigden vragen kort en krachtig te reageren op de opgave. Daarnaast werken we ook met gerichte uitnodigingen. Uit de geïnteresseerden wordt een selectie gemaakt van vier kandidaten die de kans krijgen hun plan een stap verder te brengen. Uit deze vier kiest de jury annex begeleidingscommissie een winnaar die het plan ook daadwerkelijk zal realiseren. De opdracht mikt nadrukkelijk op jonge/startende en talentvolle architecten, designers en kunstenaars uit Groningen.

Net als voorgaande jaren besteden GRAS, Noorderzon en het CBK veel aandacht aan de begeleiding en de conceptuele groei van de ideeën. Deze begeleiding start na de selectie van de vier en wordt intensiever nadat de definitieve keus is gemaakt. Daartoe wordt een begeleidingsgroep gevormd bestaande uit vertegenwoordigers van GRAS, Noorderzon en het CBK, aangevuld met een externe expert. Wat betreft deze expert denken we aan de ervaren kunstenaar/designer Lambert Kamps. Ook dagen we de kandidaten uit hun visie en uiteindelijke object beter te maken door andere disciplines te betrekken bij de visievorming en de uiteindelijke realisatie van het project. Dan kan het gaan om kennis vanuit de hoek van de bewegingswetenschappen, leisure en toerisme maar ook van groen en ecologie. Hiertoe selecteert GRAS een aantal experts dat, waar nodig en gewenst, na de eerste selectieronden door de kandidaten geraadpleegd kan worden. GRAS denkt hierbij aan bewegingswetenschapper Rob Withagen en stadsecoloog Wout Veldstra.